

FIȘA DISCIPLINEI
Anul universitar 2018-2019

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia
1.2. Facultatea	FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
1.3. Departamentul	SCOALA DOCTORALA DE ISTORIE
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Doctorat
1.6. Programul de studii	Programul de pregătire bazat pe studii universitare avansate

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	CERCETAREA VECHILOR CIVILIZAȚII. CARACTERISTICI ALE CULTURII MATERIALE ȘI SPIRITUALE			2.2. Cod disciplină	SDI 103		
2.3. Titularul activității de curs	Prof. Dr. Mihai Gligor						
2.4. Titularul activității de seminar							
2.5. Anul de studiu	I	2.6. Semestrul	I	2.7. Tipul de evaluare (E)	E	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Numar ore pe saptamana	2	din care: 3.2. curs	28	3.3. seminar/laborator	
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					60
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					60
Tutoriat					7

3.7 Total ore studiu individual	147
3.8 Total ore din planul de învățământ	28
3.9 Total ore pe semestru	175
3.10 Numărul de credite	7

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Preistorie generală, Introducere în arheologie, Arheologie socială și funerară, Apariția civilizațiilor agricole din vechea Europă
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală, hărți, laptop, videoproiector, ppt
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	Competențe teoretice, operaționale și creatoare vizând conceptele, metodologia, problematica și conținuturile actuale din domeniul Arheologie. Studiul și cercetarea interdisciplinară, utilizarea corectă a conceptelor domeniului de bază și ale domeniilor conexe. Competențe de lectură activă și interpretare critică specifice studiului avizat. Competențe de autoevaluare, disponibilitate pentru formarea continuă în sens interdisciplinar. Stăpânirea limbajului de specialitate și capacitatea de a comunica audienței de specialiști și nespecialiști rezultatele proiectelor, motivația deciziilor, concluziile evaluărilor, direcțiile acțiunilor viitoare.
Competențe transversale	Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare Asumarea unor norme etice în preluarea și utilizarea informației de orice natură.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Însușirea de competențe privind: obiectul de studiu, evoluția și dezvoltarea arheologiei; modul de receptare al științelor exacte și impactul lor asupra metodelor de cercetare în arheologie; principalele descoperiri arheologice; problematica procesului neolitizării Europei, în contextul sfârșitului mezoliticului și al “revoluției neolitice” din arealul “Semilunei Fertile”; problematica epocii metalelor; obiectul de studiu, evoluția și dezvoltarea arheologiei funerare;
7.2 Obiectivele specifice	Însușirea de competențe privind: cunoașterea creației materiale și spirituale ale civilizațiilor Vechii Europe; surprinderea evoluției civilizațiilor neolitice și eneolitice din zona dunăreană și a bazinului carpatic și relațiile cu arealele culturale periferice; tehnicile de datare și cercetare utilizate în arheologia contemporană; metodologia de cercetare osteoarheologică;

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
C1. Obiectul și metodele de cercetare arheologică 1.1. Ce este arheologia? 1.2. Aportul științelor exacte la dezvoltarea arheologiei; 1.3. Rolul arheologiei în promovarea patrimoniului cultural mondial.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C2. Istoricul și dezvoltarea cercetărilor arheologice pe plan mondial 2.1. Primele preocupări. Moștenirea antichității; 2.2. Colecționari și anticari. De la Troia la Pompei; 2.3. Constituirea arheologiei ca știință. Arheologia sec. XX.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2

C3. Noțiuni fundamentale privind principiile și metodologia cercetării arheologice. 3.1. De la arheologia analitică la arheologia sistemică; 3.2. Arheologia procesualistă și post-procesualistă; 3.3. Antropologia culturală și etnoarheologia.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C4. Procesul antropogenezei și contribuțiile paleoantropologiei. 4.1. De la primele hominide la omul modern; 4.2. Bioarheologia. Osteoarheologia. Arheotanatologia; 4.3. Dovezi arheologice privind migrația populațiilor;	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C5. Arta și spiritualitatea în paleolitic și mezolitic-epipaleolitic. 5.1. Picturile rupestre și semnificațiile acestora; 5.2. Arta mobiliară; Totemismul; Animismul; 5.3. Fenomenul Lepenski Vir-Schela Cladovei.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C6. Neoliticul aceric. 6.1. Experiența Orientului. Comunitățile natufiene. Pre Pottery Neolithic (PPN) A-B; 6.2. Sedentarismul și primele sate. Domesticirea animalelor și cultivarea plantelor; 6.3. Migrație, difuziune, aculturație.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C7. Neolitizarea Europei. Repere cultural-cronologice. 7.1. Europa de sud-est. Civilizația Vechii Europe; 7.2. Olăritul. Industria litică; 7.3. IMDA.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C8. Credințe și idei religioase. Cultul fecundității și fertilității. 8.1. Plastica antropomorfă și zoomorfă. Protomele, vasele antro-po-zoomorfe și miniaturale; 8.2. Complexe de cult; temple și sanctuare; 8.3. Identitate și memorie socială prin moarte.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C9. Epoca metalelor. 9.1. Utilizarea primelor metale. Ce este paleometalurgia? 9.2. Orientul. „Revoluția metalurgică”; 9.3. Epoca cuprului. Civilizația tell-urilor.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C10. Epoca bronzului. Caracteristici. Răspândirea noului aliaj. 10.1. Rit și ritual funerar. Civilizația kurganelor; 10.2. Daruri către zei; 10.3. Cultul chthonian și bunurile de prestigiu.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C11. Arheologia conflictelor în preistorie. 11.1. Demografia arheologică. Structura populației. Organizarea socială; 11.2. Trauma în preistorie. Conflicte interpersonale; 11.3. Siturile ceremoniale și practicile sacrificiale.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C12. Arhitectura preistorică. 12.1. Tipuri de locuințe preistorice; tehnici constructive; 12.2. Fenomenul megalitic. Caracteristici și cronologie; 12.3. Dovezi și contexte arheologice.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C13. Epoca fierului. 13.1. Primele artefacte din fier. Repere tehnologice; 13.2. Răspândirea metalurgiei fierului; 13.3. Rețele de schimb și rute comerciale.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
C14. Moștenirea antichității. 14.1. Elemente de cultură materială; 14.2. Elemente de cultură spirituală; 14.3. O istorie a preistoriei.	Expunere, prezentare Power Point, interogări, conversație	2
Bibliografie Alaiba, R. (2007): <i>Complexul cultural Cucuteni-Tripolie. Meșteșugul olăritului</i> , Ed. Junimea, Iași. Andreescu, R. R. (2002): <i>Plastica antropomorfă gumelnițeană. Analiză primară</i> , Muzeul Național de Istorie a României, Monografia III, București. Anthony, D. W., Chi, J. (Eds.) (2010): <i>The Lost World of Old Europe. The Danube Valley, 5000-3500 BC</i> , Princeton University Press.		

- Bailey, D. W. (2000): *Balkan Prehistory*, London and New York.
- Bellwood, P. (2005): *First Farmers. The Origins of Agricultural Societies*, Blackwell Publishing.
- Bem, C. (2007): *Traian-Dealul Fântânilor. Fenomenul Cucuteni A-B*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște.
- Bintliff, J. (Ed.) (2006): *A Companion to Archaeology*, Blackwell Publishing, Oxford.
- Bronk Ramsey, Ch., Buck, C. E., Manning, S. W., Reimer, P., H. van der Plicht (2006): *Developments in radiocarbon calibration for archaeology*, in *Antiquity*, 80(310), p. 783-798.
- Bogaard, A. (2004): *Neolithic Farming in Central Europe: An Archaeobotanical Study of Crop Husbandry Practices*, London, Routledge.
- Bocquet-Appel, J.P., Bar-Yosef, O. (2008): *The Neolithic Demographic Transition and its Consequences*, Springer.
- Bradley, R. (2005): *Ritual and Domestic Life in Prehistoric Europe*, Routledge Publishing, London.
- Boulestin, B., Zeeb-Lanz, A., Jeunesse, C., Haack, F., Arbogast, R. M., Denaire, A. (2009): *Mass cannibalism in the Linear Pottery Culture at Herxheim (Palatinate, Germany)*, in *Antiquity*, 83(322), p. 968-982.
- Chamberlaine, A. (2006): *Demography in archaeology*, Cambridge University Press.
- Collis, J. (2003): *The European Iron Age*, Routledge, London and New York.
- Carver, M. (2009): *Archaeological Investigation*, Routledge, London and New York.
- Duday, H. (2009): *The Archaeology of the Dead. Lectures in Archaeoethnology*, Oxbow Books, Oxford.
- Gligor, M. (2009): *Așezarea neolitică și eneolitică de la Alba Iulia-Lumea Nouă în lumina noilor cercetări*, Ed. Mega, Cluj-Napoca.
- Gligor, M. (2014): *Începuturile eneoliticului timpuriu în Transilvania: o abordare Bayesiană*. *Analele Banatului*, SN, XXII, 91-105.
- Green, K. (1995): *Archaeology. An introduction* (Third Edition), Routledge, London and New York.
- Guilaine, J., Zammit, J. (2005): *The Origins of War. Violence in Prehistory*, Blackwell Publishing.
- Hansen, S. (2007): *Bilder vom Menschen der Steinzeit. Untersuchungen zur anthropomorphen Plastik der Jungsteinzeit und Kupferzeit in Südosteuropa*, Teil I-II, Verlag Philipp von Zabern, Mainz.
- Harding, A. F. (2000): *European Societies in the Bronze Age*, Cambridge.
- Hester, T. R., Shafer, H. J., Feder, K. L. (2009): *Field methods in archaeology*, Walnut Creek, Left Coast Press.
- Hodder, I. (1990): *The domestication of Europe. Structure and contingency in Neolithic societies*, Blackwell, Oxford.
- Kalicz, N., Raczky, P. (1991): *Berettyóújfalu-Herpály. Un habitat de la culture de Herpály*, în *Les agriculteurs de la grande plaine Hongraise*, Dijon, 113-134.
- Lambrick, G. (2008): *Aerial Archaeology in Ireland*, The Heritage Council of Ireland Series, Dublin.
- Lazarovici, C. M., Lazarovici, Gh. (2006): *Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. (I) Neoliticul*, Ed. Trinitas, Iași.
- Lazarovici, C. M., Lazarovici, Gh. (2007): *Arhitectura neoliticului și epocii cuprului din România. (II)*, Ed. Trinitas, Iași.
- Lazarovici, Gh. (2009): *Ritualuri de fundare/întemeiere și abandonare în neolitic*, în G. Bodi (Ed.), *In medias res praeistoriae. Miscellanea in honorem annos LXV peragentis Professoris Dan Monah oblata*, Ed. Universității "Al. Ioan Cuza", Iași, 239-287.
- Lazarovici, Gh., Drașovean, Fl., Maxim, Z. (2001): *Parța*, Vol. I.1-I.2, Ed. Waldpress, BHAB, XIII, Timișoara.
- Lichter, Cl. (Ed.) (2007): *Vor 12.000 Jahren in Anatolien. Die ältesten Monumente der Menschheit*, Karlsruhe.
- Mays, S. (2010): *The Archaeology of Human Bones*, Routledge, London and New York.
- Monah, D. (1997): *Plastica antropomorfă a culturii Cucuteni*, Piatra-Neamț.
- Monah, F., Monah, D. (2008): *Cercetări arheobotanice în tell-ul calcolitic Poduri-Dealul Ghindaru*, Bibliotheca Memoriae Antiquitatis, XIX, Piatra-Neamț.
- Parkinson, W. A., Duffy P. R. (2007): *Fortifications and Enclosures in European Prehistory: A Cross-Cultural Perspective*, in *Journal of Archaeological Research*, 15, p. 97-141.
- Petrescu-Dîmbovița, M., Văleanu, M. C. (2004): *Cucuteni-Cețățuie. Monografie arheologică*, BMemAntiq XIV, Ed. „Constantin Matasă”, Piatra-Neamț.
- Price, N. (Ed.) (2001): *The Archaeology of Shamanism*, Routledge, London and New York.
- Renfrew, C., Bahn, P. (2005): *Archaeology. Theories, Methods and Practice*, London.
- Sainz, C. G., Toca, R. C., Fukazava, T. (Eds.) (2003): *The Art of Paleolithic Hunters in the North of Spain*, University of Cantabria.
- Smith, L. (2004): *Archaeological theory and the politics of cultural heritage*, Routledge, London and New York.
- Scarre, Ch. (Ed.) (2005): *World Prehistory and the Development of Human Societies*, Thames & Hudson.
- Thomas, J. (2002): *Understanding the Neolithic*, Routledge, London and New York.
- Tilley, C. (1996): *An Ethnography of the Neolithic. Early prehistoric societies in southern Scandinavia*, Cambridge University Press.
- Voinea, V. M. (2005): *Ceramica complexului cultural Gumelnița-Karanovo VI. Fazele A1 și A2*, Constanța.
- Wenke, R. J. (1999): *Patterns in Prehistory: Humankind's First Three Million Years*, 4th Edition. Oxford University Press
- Whittle, A. (1996): *Europe in the Neolithic: The Creation of New Worlds*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Wilkinson, P. (2007): *Archaeology*, Oxford.
- Whittle, A. (2003): *The archaeology of people. Dimensions of neolithic life*, Routledge Publishing, London and New York.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Competențele profesionale și transversale, ariile de conținut și creditele alocate sunt în concordanță cu obiectivele programului de studii

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	CE. 1.1. Claritatea exprimării în comunicarea orală; CE. 1.2. Abordarea interpretativă a problematicii studiului arheologiei; CE. 1.3. Interpretarea și evaluarea critică a cercetărilor arheologice; CE. 1.4. Cantitatea și calitatea cunoștințelor însușite din domeniul arheologiei; CE. 1.5. Formularea unui punct de vedere profesional asupra arheologiei, pornind de la pozițiile exprimate în istoriografia de specialitate; CE. 1.6. Descoperirea și utilizarea resurselor bibliografice; CE. 1.7. Realizarea unui discurs istoriografic coerent, cu finalitate pedagogică și științifică; CE. 1.8. Asumarea unor norme etice în preluarea și utilizarea informației de orice natură.	Prezentare orală și discuții	25%
		Referat	75%
10.5 Standard minim de performanță: însușirea cunoștințelor de bază dobândite la curs; capacitatea de a opera cu noțiunile specifice disciplinei; cunoașterea principalelor abordări teoretice și metodologice privitoare la arheologie			
Demonstrarea competențelor în: cercetarea arheologică			

Data completării
05.09.2018

Semnătura titularului de curs

Data avizării în CSDI: 28.09.2018

Semnătura directorului SDI

